

ΘΕΑΤΡΟ - ΚΡΙΤΙΚΗ

«Σόλο για τρεις» και «Οι Δούλες» του Ζενέ

> Η «αναμονή ποιότητας» για μένα προσωπικά είναι όρος

Δεν ανέφερα στην ταυτότητα της παράστασης τον Γιώργο Τσαγγάρη, ο οποίος είχε την ευθύνη του επικοινωνιακού τομέα της παραγωγής και επιμελήθηκε την αφίσα, το διαφημιστικό σποτ στην τηλεόραση, την πρόσκληση, το σελιδοδείκτη μέσα στο πρόγραμμα και το ίδιο το πρόγραμμα, ολόκληρη έκδοση. Όλα είναι εξαιρετικά καλαίσθητα, κομψά και πολυ-υποσχόμενα. Η ιδιαίτερα προσεγμένη έκδοση εγγυάται την ποιότητα της παραγωγής, τα χρώματα και τα σύμβολα της πρόσκλησης προϊδεάζουν για την ατμόσφαιρα της παράστασης.

Η «αναμονή ποιότητας» για μένα προσωπικά είναι όρος. Όρος που περιγράφει τη συνειδητοποιημένη θετική προδιάθεσή μου ως θεατή πριν από την επαφή με το θέαμα. Αυτή τη φορά, στην παραγωγή του «Σόλο για τρεις», στην

αναμονή ποιότητας συνέβαλε, βέβαια, όχι μόνο η εντυπωσιακή εικαστική προαγωγή της παράστασης, αλλά και ο προηγούμενος έντιμος θεατρικός βίος της Μαρίας Καρσερά και οι φήμες για τη φύση της διασκευής του κειμένου του Ζενέ, φήμες που έλεγαν ότι ο λόγος από τους δύο ρόλους των δούλων δόθηκε σε μια ηθοποιό, τη Χριστίνα Χριστόφια, ενώ η Έλενα Αντωνίου (θυμάστε τη λευκή χορεύτρια του «Ημερολογίου ενός τρελού»;) τη συνοδεύει με την κίνησή της. Η ιδέα της «διπλής μονοπαράστασης» με την παραλληλισμένη με το λόγο κίνηση φαινόταν ενδιαφέρουσα, όπως και η ιδέα του ενός συντελεστή των δύο λόγων-ρόλων. Τι βιωσιμότητα των ιδεών θα αποδείκνυε η παράσταση.

Ο χώρος της μικρής σκηνής στο Θεατράκι του ΡΙΚ ήταν οργανωμένος με τα κonstrouκτιβιστικά σκηνικά του Κωνσταντίνου Κουννής, με το επιβλητικό κόκκινο φόρεμα της Κυρίας να δεσπόζει στη σκηνή. Η Χριστίνα Χριστόφια παίζει εναλλάξ τη Σολάνζ, και την Κλαίρη. Η βουβή παρουσία, η Έλενα Αντωνίου, ανακαλύπτει άλλα εκφραστικά μέσα εκτός από το λόγο για να συμπληρώνει το ντουέτο - όταν η Χριστίνα Χριστόφια μιλά ως Σολάνζ, η Έλενα Αντωνίου γίνεται

Μετάφραση: Οδυσσέας Ελύτης.
Επεξεργασία κειμένου-Διασκευή-Σκηνοθεσία: Μαρία Μανναρίδου - Καρσερά.
Σκηνικά: Κωνσταντίνος Κουννής. **Κοστούμια:** Μαρίνα Νικολαΐδου. **Μουσική:** Γιώργος Χριστοδουλίδης. **Κίνηση:** Έλενα Αντωνίου. **Φωτισμοί:** Γιώργος Λαζόγλου. **Παίζουν:** Χριστίνα Χριστόφια, Έλενα Αντωνίου, Μόνικα Χατζηβασιλείου (φωνή Κυρίας)

Κλαίρη, και το αντίθετο. Το κινησιολογικό σχέδιο της παράστασης αποτελεί το κυρίως θέαμα της παραγωγής. Η μουσική του Γιώργου Χριστοδουλίδη ασυνήθιστη και ενδιαφέρουσα (κατά διαστήματα εξαφανίζεται, παίζει λιγότερο ρόλο στην παράσταση απ' ό,τι της αξίζει).

Η σκηνοθετίδα διατυπώνει την κύρια ιδέα της παραγωγής της με σαφήνεια. Η Κυρία του Ζενέ κατά τη Μαρία Καρσερά, υπάρχει μόνο ως «κατοπτικός άλλος», ως το αντίθετο των δούλων, ως μισπτό και λατρευτό σύμβολο, και επομένως το είδωλό της είναι δικαιολογημένα άδειο, αδειανό, σαν το πουκάμισο της Ελένης, μόνο φόρεμα και φωνή (Μόνικα Χατζηβασιλείου). Από την άλλη, οι δούλες όμοιες, γκρίζες, απρόσωπες, η εναλλαξιμότητά τους στην παράσταση εκφράζει την απουσία ταυτότητας (Αχ, μια στιγμή! Επιτρέψτε μου να ρίξω το επίπεδο και να αναρωτηθώ αν ο Γιώργος Καπουτζίδης στο «Παρά Πέντε» έκανε παρωδία του Ζενέ με τη Σμαράγδα Καρύδη ως Κυρία και τις δύο όμοιες, από μία ηθοποιό παιγμένες, υπηρέτριες με εναλλασσόμενα ονόματα).

Τα κοστούμια της Μαρίας Νικολαΐδου ταπεινώνουν, αφαιρούν τη γυναικεία ταυτότητα, όχι μόνο κάνουν τις δυο φιγούρες ταυτόσημες, αλλά έτσι όπως κολλάνε μεταξύ τους, παίζουν με την ιδέα των σιαμαίων.

Όμως η ίδια η δεδηλωμένη από την αρχή σαφήνεια των σκηνοθετικών ιδεών στρέφεται τελικά εναντίον του τελικού αποτελέσματος. Η αρχική διατύπωση των ιδεών εξαντλεί το νόημά τους, δεν υπάρχει εξέλιξη, γι' αυτό και η διάρκεια της παράστασης γίνεται εσωτερικός

εχθρός και τα ευρήματα απειλούνται από τη μονοτονία της εφαρμογής τους.

Η μονοτονία του δρώμενου επιτρέπει στο θεατή να περάσει σε πιο αιρετικές σκέψεις εγκαταλείποντας την αρχική θετική προδιάθεση. Για παράδειγμα, αρχίζει κανείς να θυμάται ότι οι «Δούλες» του Ζενέ δεν είναι «Σόλο για τρεις». Είναι «Παιχνίδι για τρεις», όπου οι τρεις μορφές είναι οι τρεις κορυφές ενός τριγώνου, ισοσκελούς λόγω της ίσης απόστασης των δύο δούλων από την Κυρία. Στο αρχικό κείμενο του Ζενέ οι πλευρές αυτού του τριγώνου είναι οι σχέσεις των τριών μορφών, και το παιχνίδι των μεταμφιέσεων, το παιχνίδι της ανταλλαγής ατάκων, η αλληλεπίδραση των προσώπων, όπου η κάθε μία δρα με βάση την αντίδραση της άλλης, με άλλα λόγια όλα μέσα στο έργο τηρούν αυτό το «γεωμετρικό σχήμα», δηλαδή, διαδραματίζονται μεταξύ τριών. Αυτά λείπουν από την παραμύθεια της Μαρίας Καρσερά, αυτά δεν μπορούν να αποδοθούν από ένα «σόλο», έστω και για τρεις. Και δεν μπορούν να αντικατασταθούν με την προσπάθεια της διττής υποκριτικής της Χριστίνας Χριστόφια. Άξιος σεβασμού είναι ο υποκριτικός μόχθος της ηθοποιού. Όπως σεβαστό είναι το δικαίωμα της πειραματικής διασκευής των θεατρικών κειμένων.